

VÝZNAM ÚZEMNÍHO OBVODU ORP PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ A MOŽNOSTI JEHO VYUŽITÍ PŘI SPOLEČNÉM ŘEŠENÍ ÚKOLŮ V SAMOSTATNÉ PŮSOBNOSTI OBCÍ

THE IMPORTANCE OF THE TERRITORIAL DISTRICT OF MUNICIPALITY WITH EXTENDED POWER (ORP) FOR REGIONAL DEVELOPMENT AND ITS POSSIBLE USE IN SOLVING COMMON TASKS WITHIN THE ORIGINAL COMPETENCE OF MUNICIPALITIES

ING. MAREK JETMAR, PH.D.

Vysoká škola regionálního rozvoje, s.r.o. | College of Regional Development

✉ Žalanského 68/54, 163 00 Praha, Czech Republic

E-mail: jetmar.marek@seznam.cz

Anotace

Článek se zabývá problematikou využití regionu tvořeného územím ORP v kontextu regionálního rozvoje ČR, zajištění vybraných veřejných služeb za jejichž nabídku jsou odpovědné obce. Zvláště se pak soustředí na formy meziobecní spolupráce a dalších formy kooperace obcí s ostatními subjekty veřejné správy ale i soukromými ziskově a neziskově orientovanými subjekty. Zaměřuje se na vývoj meziobecní spolupráce v ČR regulované veřejným právem (okresní shromáždění, návrh společenství obcí) a především pak předkládá návrh svazků obcí územního obvodu ORP.

Klíčová slova

regionální rozvoj, municipality, obce, meziobecní spolupráce

Annotation

The article deals with the problem use of region represented by territorial district of municipality with extended power in the context of regional development of the Czech Republic - providing some public services for which they supply are responsible municipalities. In particular, it is focused on the forms of inter-municipal cooperation and other forms of municipal cooperation with other government agencies, public authorities as well as private non-profit making and profit-oriented entities. It is focused on the development of inter-municipal cooperation regulated by Czech public law (district assemblies, proposal of municipal communities) and particular proposes association of municipalities of territorial district of municipality with extended power.

Keywords

regional development, municipalities, inter-municipal cooperation

JEL classification: R38, R58

Úvod

Problematika rozvoje území je po provedení správní reformy v minulém desetiletí pevně svázána se samostatnou působností obcí a krajů. Vychází se z teze, že územní samosprávné korporace představují instituce, jejichž prostřednictvím společenství občanů rozhodují o realizaci svých potřeb, řeší rozvoj „svého“ území¹. Legitimita je odvozena z kolektivního práva obyvatelstva příslušného území na

¹ §1 zákona č. 128/2000 Sb., v platném znění o obcích;

samosprávu. Aktivitu ostatních subjektů veřejné správy sledují naplnění celospolečenských (národních, vládních) cílů v území. Jedná se o a) vlastní aktivitou nezávislou na činnosti obcí, b) o činnost realizovanou ve spolupráci s obcemi při zajištění dostupnosti statků a služeb (dělbna rolí a zodpovědnosti), c) delegováním úkolů na obec prostřednictvím institutu přenesené působnosti (především aktivity regulatorní povahy).

K uskutečňování většiny denních aktivit obyvatelstva dochází na území obce nebo v rámci širšího území, avšak menšího než kraj, tj. ve spádovém, funkčním (nodálním) mikroregionu, často odpovídajícím územnímu obvodu obcí s rozšířenou působností, ve kterém obec s rozšířenou působností představuje centrum vyšších služeb (střední školy, specializovaná zdravotní péče) a především pestrá nabídku pracovních příležitostí (jde o ohnisko místního trhu práce). Správní obvody obcí s rozšířenou působností byly vytvořeny pro potřeby zajištění části výkonu přenesené působnosti nově ustavených ORP po zrušení okresních úřadů. Byly ale konstruovány s ohledem na preferenci každodenního prostorového pohybu obyvatelstva (denní dojíždka) a se zohledněním historických a místních souvislostí. Posílení správní úlohy měst pověřených funkcí ORP zpravidla prohloubilo nodální (tj. uzlovou, propojovací) funkci těchto sídel.

Při výkonu státní správy – na úrovni ORP v přenesené působnosti nebo prostřednictvím dekoncentrátů ústředních úřadů a územních orgánů státní správy působících v územních obvodech obdobných ORP dochází k fakticky nejzazší územní implementaci sektorových politik usměrňovaných ústředními orgány. Prostřednictvím své činnosti ovlivňují situaci v území, rozvojové podmínky, kvalitu života obyvatelstva obcí tvořících správní obvod, na kterém tyto instituce vykonávají územní působnost (např. Úřad práce – aktivní politika zaměstnanosti, podobně významná je i role státu v případě základního školství). To má přímé či nepřímé dopady na výkon primární působnosti obcí. Plnění úkolů obou typů institucí vyžaduje různé formy interakce, přestože mezi nimi nebývají a ani zpravidla nemohou být nastaveny formální vztahy. Efektivní výkon agend vyžaduje nastavení různých typů spolupráce mezi obcemi a subjekty vykonávající státní správu a v území či poskytující veřejné služby spočívající v debatě o koordinaci cílů politik, zaostření na potřeby konkrétních cílových skupin (např. sociální sféra, aktuálně sociálně vyloučené lokality), zapojení do poradních, konzultačních, monitorovacích orgánů apod.

Území ORP jako objekt regionálního rozvoje

V oblasti regionální politiky i regionálního rozvoje dochází k významnému posunu v náhledu na území vymezeného správním obvodem ORP. Dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního, tvoří území jeden z možných regionů, jehož rozvoj je podporován. Aktivitu státu, ale i krajů se začínají soustřeďovat na posuzování rozvojového potenciálu tohoto území. Např. vymezování státem podporovaných regionů (hospodářsky problémových regionů) je dle návrhu Strategie Regionálního rozvoje ČR 2014–2020 prováděno právě na úrovni ORP. Některé kraje vymezily i růstové oblasti na této bázi.

Území ORP se stalo jednou z legitimních úrovní pro sledování socioekonomických jevů a procesů odehrávajících se v území. V tomto směru s ním pracuje i Český statistický úřad.

Právě území vymezené správním obvodem ORP má potenciál stát se rozhraním, v němž se na jedné straně setkávají aktivity v oblasti regionálního rozvoje a regionální politiky a na straně druhé se systematicky prosazuje meziobecní spolupráce. Spolupracující obce mohou vnést nové impulzy k integrovanému rozvoji tohoto území a vytvořit základ dohody o financování společných strategií.

Prosazování principu víceúrovňové veřejné správy (z pohledu výkonu státní správy i samosprávy) podporuje nastavení územních partnerství různých veřejných institucí působících v území s cílem koordinovat své postupy k dosažení společných záměrů. Víceúrovňová správa věcí veřejných se opírá o legitimitu jednotlivých institucí, uznává jejich role a snaží se prostřednictvím debat, komunikace a

ustanovení čl. 100 Ústavy obsahuje právo na samosprávu jednotlivých územních samosprávných celků.

koordinací činnosti participantů systematicky dosahovat dohodnutých cílů. Jde o sdílení vize řešení, dohodnutí se na postupu, načasování opatření a sladění jednotlivých kroků, přičemž role jednotlivých subjektů není dotčena. Zapojením aktérů formou účasti v expertních a monitorovacích tělesech, případně na kontrolních procesech (vychází z public-public partnership, tj. partnerství institucí veřejného sektoru), zvyšuje účinnost dosažení společných cílů.

Rovněž v případě spolupráce obcí v rámci územního obvodu ORP by došlo k naplňování principu víceúrovňové veřejné správy. Šlo by o speciální podobu public-public partnership mezi dvěma úrovněmi územní samosprávy, jejíž aktivity jsou vůči sobě tematicky doplňkové a územně skladebné. Opět jde o sdílení vize rozvoje území, nalezení vhodných řešení, dohodnutí se na postupu, načasování opatření a sladění jednotlivých kroků. Role jednotlivých subjektů není a ani nemůže být dotčena.

V takovém případě by spádový mikroregion tvořený správním územím ORP (v minulosti se zvažovalo také použití termínu okrsek, v běžné řeči se používá i termín "malý okres") představoval prostorovou jednotku, ve které se odehrává většina každodenních aktivit obyvatelstva. Dojíždka obyvatel za prací, do školy, za službami, kulturou vytváří husté předivo vztahů mezi obcemi, které jsou záměrně ovlivňovány společnou aktivitou obcí.

Spolupráce obcí

Pro řešení společných záměrů obcí v oblasti rozvoje je možné vytvořit právně samostatné subjekty (právnícké osoby), kterým je svěřena realizace činností v té či jiné oblasti, nebo zajištění poskytování konkrétních služeb. Jde o dobrovolnou aktivitu obcí, která spočívá v koordinaci aktivit a společném využívání zdrojů obcí (na bázi meziobecní spolupráce), případně obce (obcí) a dalších veřejných či soukromých subjektů (s využitím ustanovení občanského či obchodního zákoníku).

Účelové mikroregiony² jsou subjekty vytvářené pro řešení jednoho konkrétního úkolu, spojeného se zajištěním konkrétní služby občanům obcí (např. správa a provoz vodovodů), či pro řešení spektra rozvojových záměrů často spojených s rozvojem infrastruktury, koordinací opatření při rozvoji cestovního ruchu apod. Pro identifikaci potřeb, určení směrů rozvoje, rozvojových aktivit a strategické rozhodování mohou na principu dobrovolnosti zpracovávat rozvojové strategie. Mikroregion má zpravidla charakter dobrovolného svazku obcí. Jde o právníckou osobu veřejného sektoru ustavenou v souladu s §§ 46, 49 a 50 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Vzniká pro územně ucelenou oblast vymezenou přirozenými přírodními, technickými nebo historickými hranicemi nebo pojíci prvky. V obecné formě jde o spádové území, kde více obcí propojuje a provazuje své zájmy a záměry jednotlivých akcí a aktivit s cílem vymezení a realizování žádoucích změn ve všech obcích nebo části obcí takto vymezeného území. Mohou však mít i podobu zájmového sdružení právníckých osob se soukromoprávními subjekty dle (§§ 20f až 20j) občanského zákoníku. Právnícké osoby mohou vytvářet zájmová sdružení právníckých osob k ochraně svých zájmů nebo k dosažení jiného účelu, musí však jít o účel zákonný, neporušující dobré mravy a nesmí vést k vytvoření monopolu.³

Obce mohou spolupracovat s dalšími subjekty i na základě dalších ustanovení soukromého práva. Obecné ustanovení občanského práva je možné využít při sdružování s dalšími subjekty (§47). Zákon umožňuje spolupráci rovněž formou účasti územní samosprávy v právnícké osobě založené dle obchodního práva (obchodní společnosti, družstva), je možné zakládat, účastnit se na činnosti různých forem neziskových organizací (pro účely spolupráce a koordinace aktivit bývá využívána zvláště forma obecně prospěšné společnosti). V takto ustanovených organizacích mohou mít většinové či menšinové zastoupení, respektive podíl na rozhodování .

² Viz např. LABOUNKOVÁ, V. Informace o monitoringu mikroregionů ČR a on-line aplikaci evidence mikroregionů a jejich rozvojových (IMR), zveřejněné na stránkách ÚÚR, XI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků z kolokvia (Pavlov 18.-20.6.2008). Brno: Masarykova univerzita, 2008.

³ K této problematice se vyjadřují i KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance.

V letech 1990–2000 existovaly v okresech České republiky nepřímo volené zastupitelské sbory – okresní shromáždění, tvořené vybranými zástupci obecních zastupitelstev⁴. Každé obecní zastupitelstvo volilo do okresního shromáždění tolik členů, kolikrát se směrné číslo vešlo do počtu obyvatel obce⁵. Okresní shromáždění kontrolovalo činnost okresního úřadu, schvalovalo a kontrolovalo jejich rozpočet a hospodaření, schvalovalo rozdělení dotací obcím a prosazovalo společné zájmy obcí u okresního úřadu. Shromáždění mohlo v mezích zákona ukládat úkoly přednostovi okresního úřadu⁶. Tato situace měla ve vztahu k okresnímu úřadu vedle kontrolní funkce rovněž iniciační úlohu. I když šlo o provizorium, fungovalo poměrně dlouho. Fakticky vedlo k vytvoření „odvozené“ územní samosprávy na úrovni okresu. Přestože legitimita shromáždění vycházela primárně ze samostatné působnosti obcí, znamenalo zavedení směrného čísla prolomení formálně rovného postavení obcí. To vyústilo ve vytvoření nové instituce samosprávného typu pro celé území okresu. Pouze přechodný charakter této instituce legitimizoval její nedostatečné zakotvení v právním řádu (vazba na Ústavu).

Důležitým hlediskem, které je potřebné brát v potaz při probíhajících úvahách o spolupráci obcí, bylo postavení obcí v okresním shromáždění a způsob, jakým bylo dosahováno úradku, tj. rozhodnutí tohoto tělesa. Každá obec okresu měla prostřednictvím zástupce (zástupce ale mohl reprezentovat několik obcí) své zastoupení v okresním shromáždění, nikoliv však jeden hlas. Mechanismus spočívající ve stanovení počtu členů shromáždění a směrného čísla vedl k „vyvážení“ hlasu obce dle počtu obyvatel. Usnesení shromáždění pak bylo přijímáno většinou zástupců. Přestože šlo o formu spolupráce obcí, zvolený mechanismus, který vedl k překročení pravidla 1 obec = 1 hlas, výrazně modifikoval postavení obcí, a to za účelem snadného prosazení rozhodnutí reprezentujícího zájmy většiny obyvatel obcí okresu. Cílem bylo zřejmě zabránění projevům lokálního partikularismu a oportunistu, zlepšení průchodnosti rozhodovacích procesů a posílení účinnosti přijímaných rozhodnutí.

Názory na fungování okresního shromáždění se liší. Je však nesporné, že sehrálo pozitivní úlohu v období, kdy nebyla konstituována regionální samospráva. Odvozený charakter tohoto sboru, bez primární legitimity vzešlé z přímých voleb, odrážel nezáměr o vytvoření plnohodnotné samosprávy na okresní (mikroregionální) úrovni. Šlo však o významný nástroj, který umožňoval obcím spolurozhodovat o rozvoji okresu a o rozdělení finančních zdrojů.

Pokus o systémový přístup ke spolupráci obcí na bázi meziobecní spolupráce představoval návrh Společenství obcí (2005). V rámci dokončení 2. etapy reformy územní veřejné správy byla vytvořena Pracovní skupina pro řešení problematiky malých obcí. Tato pracovní skupina fungovala (v letech 2003–2007) při odboru rozvoje územní veřejné správy a byla složená ze zástupců Komory obcí Svazu měst a obcí ČR, Spolku pro obnovu venkova a posléze i Sdružení místních samospráv a dále pak i z odborné veřejnosti a pracovníků ministerstva, připravila a dala k diskusi výchozí koncepční materiál "Návrh nové formy meziobecní spolupráce- Společenství obcí".

Společenství obcí (dále jen Společenství) se mělo stát veřejnoprávní korporací (mělo tedy mít právní subjektivitu). Mělo být založeno na dobrovolné dohodě obcí na základě uzavřené zakladatelské smlouvy. Zákon by stanovil podstatné náležitosti zakladatelské smlouvy, jejíž nedílnou součástí bude i stanovení rozsahu společného výkonu samostatných i přenesených působností obcí. Společenství mělo mít své orgány: Shromáždění zástupců jako nejvyšší orgán Společenství (obdoba obecního zastupitelstva), předsedu (volený shromážděním zástupců), tajemníka úřadu (určitá analogie s tajemníkem obecního úřadu). Ze zákona měl být ustaven i kontrolní orgán. Kompetence těchto orgánů

⁴ Zavedl je zákon ČNR č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a některých dalších opatřeních s tím souvisejících, v rámci přechodných ustanovení zákona (§ 22 až 26) jako dočasné opatření před zřízením samosprávných krajů. Shromáždění mělo mít 40 až 70 členů. Počet obyvatel okresu připadající na jednoho člena ve shromáždění byl takzvaným směrným číslem.

⁵ Obce, jejichž počet obyvatel byl nižší než směrné číslo, okresní úřad seskupil tak, že více obcí volilo společného zástupce. K doplnění do stanoveného počtu členů volily po jednom zástupci ještě obce s nejvyššími zůstatky směrného čísla.

⁶ Přednost okresního úřadu mohl usnesení okresního shromáždění předložit vládě ke zrušení, pokud odporovalo zákonům nebo jiným obecně závazným předpisům.

měly být vymezeny zákonem a dále dopracovány ve statutu společenství, který by dále upravoval ustanovení všech orgánů společenství, jejich postavení, úkoly, práva a povinnosti, způsob svolávání shromáždění zástupců, jeho působnost a způsob rozhodování, schválení tajemníka úřadu společenství obcí a jeho postavení, působnost a postavení kontrolního orgánu. Předpokládalo se rovné postavení obcí tvořících Společenství. Pro rozhodnutí shromáždění zástupců se navrhoval souhlas 3/5 většiny hlasů přítomných členů shromáždění zástupců. Instrukce Společenství obcí se v systému českého veřejného práva nakonec neprosadila.

Koncept vycházel z pozitivních zkušeností s uzavíráním svazků obcí (mikroregionů) s cílem systémově posílit společné řešení hospodářského a sociálního rozvoje celého spádového mikroregionu tvořeného správním obvodem ORP prostřednictvím společného výkonu některých samostatných působností obcí v oblasti školství, sociálních věcí, zdravotních služeb, životního prostředí, dopravní obslužnosti a vytváření podmínek pro hospodářský a sociální rozvoj území apod. Společenství obcí mělo také zajišťovat pro své členské obce i výkon některých delegovaných přenesených působností. Společenství obcí mělo být samostatnou veřejnoprávní korporací založenou na dobrovolné dohodě obcí na základě uzavřené zakladatelské smlouvy. Zákon měl stanovit podstatné náležitosti zakladatelské smlouvy, včetně stanovení rozsahu společného výkonu samostatných i přenesených působností obcí.⁷

Svazek obcí územního obvodu ORP ("malého okresu")⁸

Potřeba zajištění spolupráce obcí při realizaci úkolů v samostatné působnosti v oblasti dostupnosti veřejných služeb a zlepšování kvality života obyvatelstva, které překračují území obce a odehrávají se ve spádovém, funkčním mikroregionu ztotožněném s územním obvodem ORP, vede k formulování návrhu vytvoření Svazku obcí územního obvodu ORP (dále jen Svazek) s nastavením koordinačních a rozhodovacích mechanismů prostřednictvím shromáždění nominovaných zástupců.

O rozvoji vymezeného území tak budou rozhodovat volení zástupci obcí z titulu jejich postavení jako subjektu veřejné správy, zodpovídajícího jak za příslušné investice, tak jejich dlouhodobou udržitelnost. Jedním z pozitivních výsledků navrhované formy spolupráce je zvýšení vlivu volených představitelů obcí na rozvoj spádového mikroregionu. Tato spolupráce obcí umožní společně efektivně řešit dostupnost vybraných služeb, aniž by se dotkla postavení jednotlivých obcí coby samostatných veřejnoprávních korporací.

Je zřejmé, že postavení Svazku by vycházelo ze stávajícího pohledu zákonodárce na úpravu meziobecní spolupráce. Jednalo by se tedy v kontextu současné právní úpravy o sdílení samostatné působnosti obcí, neboť jiné řešení na bázi samosprávy není s ohledem na Ústavu možné. Smluvní charakter Svazku by byl reprezentován existencí smlouvy o vytvoření Svazku. Vzhledem k systémovému charakteru spolupráce (orientace na zajištění veřejných služeb, jejichž nabídka je v zájmu celé společnosti, ve svém důsledku garantovaná vládou) však považuji za nutné přijmout doplňující úpravu legislativy, která by umožnila vznik Svazků se společným minimálním standardem tak, aby tato očekávání byla naplněna a to po celém území ČR. Cílem je tedy doplnění stávajících ustanovení v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), který by se stanovil minimální okruh orgánů Svazku a jejich role. Předpokládá se využití veřejnoprávní formy pro spolupráci obcí. Svazek

⁷ Součástí návrhu nové formy meziobecní spolupráce bylo i rozpracování systému finanční participace státu na vytváření společných finančních zdrojů pro činnost společenství, vycházející z přesvědčení, že obce, které se dobrovolně dohodnou na společném výkonu některých kompetencí v oblasti samostatné i přenesené působnosti v zájmu zkvalitnění tohoto výkonu – a to i s ohledem na plnění svých záměrů na úseku svého územního rozvoje, by mohly obdržet finanční bonus (příspěvek). Byla připravena vcelku exaktní metoda výpočtu tohoto příspěvku, jehož výše je odvozená od podílu jednotlivých členských obcí společenství na rozpočtovém určení daní (RUD) formou jeho navýšení, a to podle určitého upravujícího koeficientu (v průměru se jednalo zhruba o 10 %). Toto navýšení je pochopitelně chápáno jako finanční přínos dané obce do společného rozpočtu.

⁸JETMAR, M. Teze meziobecní spolupráce, SMO ČR, 2012

by měl právní subjektivitu a jednal by svým jménem, prostřednictvím svých orgánů. Sestavoval by rozpočet a případně vlastnil majetek.

Problematika nastavení orgánů Svazku je nyní řešena v § 50, odst. 2, písm. c). Volnost vytváření orgánů je velmi vhodná především pro účelové svazky, z hlediska předloženého záměru je však nevyhovující. Pro potřeby Svazku je možné uvažovat o vzniku orgánů obdobných jako v případě obce, kraje, regionální rady apod. – tj. shromáždění zástupců obcí tvořených zastupiteli (s předpokladem reálného obsazení starostou, primátorem, či členem rady), voleného předsedy (a jeho zástupce), coby statutárních orgánů, a kontrolního orgánu. Fakultativně lze uvažovat o dalších orgánech, na které by shromáždění přeneslo některé své role.

Rovněž způsob dosahování úradku by bylo potřebné pro tyto speciální formy meziobecní spolupráce přímo upravit zákonem. Dosažení konsenzu nebude při větším počtu zastoupených obcí pravděpodobné. Je zde riziko paralyzování fungování Svazku. Bude tedy nezbytné dosáhnout stanoviska Svazku na základě rozhodnutí většiny. Možné způsoby dosahování úradku jsou:

- většina obcí (jednotek) – prostá nebo kvalifikovaná (2/3, 3/5),
- většina obyvatelstva území ORP – prostá nebo kvalifikovaná (2/3, 3/5),
- většina obcí a zároveň i většina obyvatel území ORP, případně modifikováno použitím kvalifikované většiny.

Poslední možnost řeší rozpor mezi majoritami. Zaručuje ochranu malých obcí a zároveň garantuje nalezení řešení, které bude výhodné pro většinu obyvatelstva žijícího v daném území.

Využití zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, pro účely vzniku Svazku není dostatečně uspokojující vzhledem k tomu, že by případná úprava limitovala možnosti evoluce Svazku v delším období. Důležitým faktorem je také nejasný vývoj tohoto zákona a jeho další role v právním řádu ČR. V současné době byla připravena rozsáhlá novelizace tohoto zákona.

Intenzita a komplexnost vztahů mezi obcemi vyvolává potřebu 1) úzce spolupracovat při zajišťování vybraných veřejných služeb v přímé (dominantně samostatné) kompetenci obcí, 2) společného postupu při realizaci svých cílů v interakci s ostatními aktéry v území (stát, kraj, jimi zřizované organizace, podnikatelské subjekty, zájmové svazy, komory, vysoké školy apod.). Významným hlediskem spolupráce je prosazování zájmů tohoto území vůči kraji při prosazování jeho koncepce regionálního rozvoje (Program rozvoje kraje), při formulování a implementaci sektorových koncepcí a strategií (např. v oblasti dopravy, zdravotní péče), při prosazování zájmů obcí týkajících se zajištění konkrétních veřejných služeb v kompetenci jiných orgánů a subjektů veřejné správy, vytváření územních partnerství a paktů s institucemi veřejného sektoru působícími v území, se soukromoprávními subjekty (podniky, NNO).

Závěry

Možné role Svazku obcí územního obvodu ORP je možné odlišit z hlediska jeho významu a přínosu pro efektivní a účelného fungování veřejné správy ČR. V tomto případě může Svazek plnit úlohu:

- diskusní platformy umožňující formulování společných záměrů Svazku obcí;
- platformy pro koordinaci postupů sdružených obcí při zajištění dostupnosti veřejných služeb v kompetenci obcí (především mateřské a základní školství, technická infrastruktura a síťové služby, odpadové hospodářství, začleňování a chudoba);
- platformy pro aktivní koordinaci postupů sdružených obcí při zabezpečení dopravní dostupnosti a obslužnosti, dostupnosti sociálních a zdravotních služeb, služeb spojených s obsluhou životního prostředí, dalších služeb zajišťovaných veřejným sektorem - poštovní služby, finanční služby zajišťované Českou poštou, využívání kulturních zařízení atd.;
- instituce prosazující zájmy sdružených obcí při spolupráci s ostatními subjekty veřejné správy (stát, kraj, územní orgány státní správy) a veřejného sektoru (Česká pošta, zdravotní pojišťovny apod.);
- instituce prosazující zájmy sdružených obcí při spolupráci s ostatními aktéry v území – klíčové podniky, zájmová samospráva, zájmové svazy;

- platformy pro vytváření společných střednědobých a dlouhodobých rozvojových záměrů a pro formulování nástrojů a mechanismů umožňujících dosáhnout společné záměry;
- platformy, která může iniciovat vytváření rozvojově zaměřených územních partnerství a paktů se zástupci dalších veřejných a soukromých institucí (sociální sféra, trh práce, podnikání, rozvoj venkova, urbánní rozvoj);
- platformy umožňující neformální komunikaci s úředníky vykonávající přenesenou působnost v rámci ORP při řešení styčných bodů;
- platformy vytvářející podporu pro činnost stávajících účelových mikroregionů (dobrovolných svazků obcí, zájmových sdružení právnických osob) a podporujících využití prostředků vyčleněných pro místní rozvoj těmito strukturami;
- instituce, která se zapojuje do monitorovacích a kontrolních mechanismů středně a dlouhodobě pojatých rozvojových dokumentů kraje (Program rozvoje kraje, regionální inovační strategie apod.);
- instituce, která se zapojuje do monitorovacích a kontrolních mechanismů územně zaměřených rozvojových strategií a podpůrných mechanismů souvisejících s regionalizací sektorových politik.

Z hlediska kohezní politiky a efektivního využívání evropských strukturálních a investičních fondů pro roky 2014-2020 může Svazek plnit následující úlohy:

- platformy formulující vizi a strategii rozvoje spádového mikroregionu, tj. územního obvodu ORP, která bude založena na integrovaném a funkčním principu, aby podpůrným nástroji pro směřování investic kohezní politiky a EZFRV do tohoto území. Stanovuje základní slabá místa v oblasti zajištění veřejných služeb pro obyvatelstvo území, preference řešení situací, kdy není zajištěna jejich minimální dostupnost;
- platformy pro koordinaci postupu obcí při vytváření podmínek pro zajištění reálné dostupnosti veřejných služeb v kompetenci obcí v minimálním standardu (stanoveném na základě jednání SMO ČR a ústředních správních úřadů) prostřednictvím využití investic kohezní politiky a EZFRV v oblasti školství, technické infrastruktury a síťových služeb, odpadového hospodářství, začleňování a chudoby, předcházení rizik, krizového řízení a bezpečnosti. V souvislosti s realizací těchto úkolů se předpokládá úzká spolupráce s řídicím orgánem navrhovaného Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) jakož i dalších partnerských operačních programů kohezní politiky (OP) a programu zemědělské politiky. Zástupci Svazků obcí jsou zapojeni do procesů přípravy programů, do činnosti monitorovacích výborů, podílejí se na stanovení hodnotících kritérií projektů, účastní se procesu hodnocení projektů. Zástupci Svazků předkládají typové projekty umožňující vytvoření potřebné infrastruktury, materiálního zázemí, pořízení technologií a vybavení pro zajištění těchto služeb;
- platformy pro koordinaci postupu obcí při zajištění reálné dostupnosti veřejných služeb v kompetenci ostatních regionálních a místních aktérů v minimálním standardu (stanoveném na základě jednání SMO ČR, ústředních správních úřadů a garantů – kraj apod.) prostřednictvím využití investic kohezní politiky v oblasti dopravní dostupnosti, obslužnosti, dostupnosti zdravotní péče, životního prostředí, poštovních a finančních služeb. V souvislosti s realizací těchto úkolů se předpokládá úzká spolupráce s řídicím orgánem IROP a dalších OP kohezní politiky respektive programu zemědělské politiky. Zástupci Svazků obcí jsou zapojeni do procesů přípravy těchto programů, do činnosti monitorovacích výborů, komunikují se zprostředkujícími subjekty, podílejí se na stanovení hodnotících kritérií projektů. Zapojují se do procesu přípravy projektů předkládaných výše uvedenými aktéry.
- platformy pro spolupráci v dalších oblastech rozvoje jako je místní kultura, cestovní ruch, volnočasové aktivity, malé a střední podnikání financované z EZFRV, případně Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a administrované systémem MAS. Zástupci Svazku obcí jsou zapojeni do procesů přípravy programu, do procesu výběru strategií MAS podporovaných z EZFRV a dalších evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Podílejí se na realizaci strategie MAS prostřednictvím svých zástupců tak, aby rozdělované prostředky skutečně přispěly k podpoře místního rozvoje taženého komunitou. Podílejí se na stanovení hodnotících kritérií projektů realizovaných MAS.

Svazek může představovat platformu iniciující vytváření rozvojově zaměřených územních partnerství a paktů s cílem podpořit funkční vazby mezi podporou poskytovanou ESIF (především EFRR, EZFRV dále ESF a Fondu soudržnosti - FS, případně Evropského námořního a rybářského fondu - ENRF) v území spádového mikroregionu, tj. územního obvodu ORP; jde především o oblast trhu práce a aktivní politiky zaměstnanosti, podpory malého a středního podnikání. Mohlo by se jednat rovněž o instituci vytvářející podporu pro čerpání prostředků z ESIF ze strany obcí a jimi vytvářených účelových mikroregionů.

Literatura

- [1] JETMAR, M. *Spolupráce veřejného a soukromého sektoru*. [disertační práce] Praha: VŠE, 2004.
- [2] JETMAR, M. *Teze meziobecní spolupráce*. SMO ČR, 2012
- [3] KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 300 s.
- [4] LABOUNKOVÁ, V. Informace o monitoringu mikroregionů ČR a on-line aplikaci evidence mikroregionů a jejich rozvojových (IMR), zveřejněné na stránkách ÚÚR. In *XI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 2008
- [5] Návrh nové formy meziobecní spolupráce. *Veřejná správa*, 2005, č. 15, příl., s. I-IV, 1 tab.
- [6] *Návrh Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*.
- [7] RYŠAVÝ, I. (ed.) Hlubší meziobecní spolupráce by pomohla i veřejným službám. *Moderní obec*, 2012. [cit. 31.3. 2013] Dostupné z: <<http://moderniobec.ihned.cz/c1-57725020-hlubsi-meziobecni-spoluprace-by-pomohla-i-verejnym-sluzbam>>.
- [8] TRHLÍNOVÁ, Z. *Decentralizace v ČR po roce 1990: cesta k rozvoji lokální autonomie*. [disertační práce] Praha: VŠE, 2006.
- [9] *Ústavní zákon ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění*.
- [10] *Zákon ČNR č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a některých dalších opatřeních s tím souvisejících*.
- [11] *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění*.
- [12] *Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění*.